

Nr 31

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 kap. 5 § föräldrabalken, m. m.

Genom en den 5 april 1968 dagtecknad proposition, nr 114, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att

dels godkänna den inom Europarådet den 24 april 1967 avslutade europeiska konventionen om adoption av barn,

dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 4 kap. 5 § föräldrabalken.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner en inom Europarådet avslutad europeisk konvention om adoption av barn. Vidare föreslås att i föräldrabalken införs en av konventionen påkallad särskild bestämmelse om tidpunkten för moders samtycke till adoption.

Konventionen

Konventionen jämte en inom justitiedepartementet verkställd översättning av densamma återfinnes i propositionen på s. 20—45, vartill utskottet hänvisar.

Lagförslaget

Det vid propositionen fogade lagförslaget är av följande lydelse.

Lag**om ändrad lydelse av 4 kap. 5 § föräldrabalken**

Härigenom förordnas, att 4 kap. 5 § föräldrabalken¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 KAP.

5 §.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

Utan eget ————— han tillfrågas.

Den som ej fyllt tjuguettt år må ej adopteras utan föräldrarnas samtycke. Är endera sinnessjuk, sinnesslö, utan del i vårdsnaden eller å okänd ort, vare hans samtycke ej erforderligt. Är sådant fall för handen beträffande båda föräldrarna, skall i stället förmyndarens samtycke inhämtas.

Den som ej fyllt tjuguettt år må ej adopteras utan föräldrarnas samtycke. *Moderns samtycke skall hava lämnats sedan hon hunnit tillräckligt återhämta sig efter nedkomsten.* Är endera *av föräldrarna* sinnessjuk, sinnesslö, utan del i vårdsnaden eller å okänd ort, vare hans samtycke ej erforderligt. Är sådant fall för handen beträffande båda föräldrarna, skall i stället förmyndarens samtycke inhämtas.

Den som ————— förmyndarens samtycke.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1968.

¹ Senaste lydelse av 4 kap. 5 § se 1958: 640.

Inledning

Europarådets ministerkommitté utsåg år 1961 på förslag av rådets sociala kommitté och i överensstämmelse med rådgivande församlingens rekommendation nr 292 en expertkommitté, som skulle behandla frågor rörande internationella adoptioner. På förslag av expertkommittén bestämdes dess uppdrag sedermera till att avse förslag till en allmän konvention om adoption av barn. Denna skulle innehålla dels vissa grundläggande regler, som varje konventionsstat skulle förbinda sig att införliva med sin rätt, dels regler som det skulle stå konventionsstat fritt att godta eller avvisa.

Sedan expertkommittén upprättat utkast till europeisk konvention om adoption av barn och detta godkänts av ministerkommittén, öppnades konventionen för undertecknande vid kommitténs 40:e möte, som inleddes i Strasbourg den 24 april 1967. Konventionen undertecknades vid detta möte av bl. a. Sverige, Danmark och Norge.

Medlemsstat i Europarådet som önskar ansluta sig till konventionen skall ratificera eller godkänna den. Konventionen, som träder i kraft tre månader efter det att det tredje ratifikations- eller godkännandeinstrumentet har deponerats hos rådets generalsekreterare, har ratificerats av Irland, Malta och Storbritannien och träder som följd därav i kraft den 26 april 1968. För stat som ratificerar eller godkänner konventionen senare träder den i kraft tre månader efter ratifikationen eller godkännandet.

Frågan om nordisk anslutning till konventionen behandlades vid nordiskt justitieministermöte i Stockholm den 24 och 25 oktober 1967. Därvid enades man från dansk, norsk och svensk sida om att de tre länderna borde ratificera konventionen den 1 juli 1968.

Efter remiss har yttranden över konventionen avgetts av socialstyrelsen, Stockholms rådhusrätt och utredningen rörande internationell adoptionsrätt.

Rörande gällande svensk rätt och remissyttrandena torde utskottet få hänvisa till propositionen s. 4—6 resp. 9—14.

Redogörelse för konventionens innehåll

Konventionen innehåller fyra avdelningar. Avdelning I (art. 1—3) med rubriken »Åtaganden och tillämpningsområde» anger omfattningen av konventionsåtagandet och konventionens tillämpningsområde. Avdelning II (art. 4—16) bär rubriken »Grundläggande bestämmelser» och innehåller huvudsakligen regler om förutsättningarna för adoption och om adoptions rättsverkningar. Avdelning III (art. 17—20) med rubriken »Tilläggsbestämmelser» innehåller vissa bestämmelser som närmast har karaktär av rekommendationer och som det står konventionsstat fritt att följa eller inte. Avdel-

ning IV (art. 21—28) slutligen med rubriken »Slutbestämmelser» innehåller bestämmelser om undertecknande, ratifikation, ikraftträdande m. m.

Konventionen avser bara adoption i rättslig mening av den som är under 18 år och omyndig samt inte är eller har varit gift (*art. 3*). Enligt *art. 1* förbinder sig konventionsstaterna att se till att deras lagstiftning stämmer överens med de grundläggande bestämmelserna om adoption i avdelning II samt att underrätta Europarådets generalsekreterare om de åtgärder som har vidtagits i sådant syfte. Enligt expertkommittén torde dessa bestämmelser i allmänhet böra ta sig uttryck i regler i lag eller i administrativ författning. Emellertid framhålls att konventionsåtagandet får anses uppfyllt om de principer som bestämmelserna avser motsvaras av en stadigvarande praxis i vederbörande land. I samband med ratificering eller godkännande av konventionen får konventionsstat reservera sig mot högst två av reglerna i avdelning II (*art. 25*). Konventionsstat får vidare tillämpa regler som är gynnsammare för adoptivbarnet (*art. 16*). Enligt *art. 2* förbinder sig konventionsstat att överväga de ytterligare regler rörande adoption, som finns i avdelning III. Konventionsstat, som beslutar att tillämpa någon av dessa regler eller att upphöra därmed, skall underrätta generalsekreteraren därom.

Avdelning II inleds med en bestämmelse om att adoption för att vara giltig skall ha beviljats av judiciell eller administrativ myndighet (*art. 4*). Därefter behandlas frågan om vilka samtycken som krävs för att adoption skall få äga rum (*art. 5*). Beträffande barn i äktenskap skall föräldrarnas och beträffande barn utom äktenskap moderns samtycke inhämtas. Saknar barnet föräldrar som kan lämna samtycke, fordras samtycke av den person eller det organ som utövar föräldramyndigheten i deras ställe. Vidare krävs samtycke av adoptantens make (*art. 5 punkt 1*). I vissa speciella fall kan man underlåta att inhämta samtycke eller bortse från att samtycke har vägrats (*art. 5 punkt 2 och 3*). Moders samtycke till adoption får inte lämnas förrän viss tid, minst sex veckor, har förflutit efter barnets födelse. Om sådan tid inte har föreskrivits i lag, gäller att så lång tid skall ha förflutit från barnets födelse att modern enligt adoptionsmyndighetens uppfattning har kunnat återhämta sig tillräckligt efter nedkomsten (*art 5. punkt 4*).

Barn får adopteras antingen av äkta makar eller av en person. Ett adoptivbarn får inte adopteras på nytt av annan än adoptantens make, såvida inte den förre adoptanten har avlidit eller adoptionen har ogiltigförklarats eller upphört (*art. 6*). Adoptanten skall ha uppnått viss i lag angiven minimiålder, vilken får vara lägst 21 och högst 35 år. Undantag från kravet på minimiålder medges dock för fall där adoptanten är fader eller moder till barnet eller där synnerliga skäl föreligger (*art. 7*).

Innan adoptionsmyndigheten bifaller ansökan om adoption skall den övertyga sig om att adoptionen kommer att bli till gagn för barnet. Särskild vikt skall fästas vid att barnet genom adoptionen får ett stabilt och harmo-

niskt hem. Åldersskillnaden mellan adoptant och adoptivbarn bör inte vara mindre än normal åldersskillnad mellan föräldrar och barn (*art. 8*). Vederbörliga undersökningar skall göras beträffande adoptanten, barnet och dess familj. Dessa undersökningar bör omfatta vissa närmare angivna frågor. De skall om möjligt utföras av socialtjänstemän med kompetens på området (*art. 9*). Konventionsstaterna skall hjälpa varandra med undersökningar i adoptionsärenden, som har anknytning till olika stater (*art. 14*), och Europarådets generalsekreterare skall underrättas om de myndigheter till vilka hänvändelser om sådan hjälp kan riktas (*art. 26*).

Genom adoptionen förvärvar adoptivbarnet och adoptanten samma rättigheter och skyldigheter i förhållande till varandra som barn i äktenskap och dess föräldrar. Samtidigt upplöses motsvarande band mellan barnet och de naturliga föräldrarna. Det finns dock möjlighet att låta vissa av föräldrarnas skyldigheter bestå subsidiärt. Adoptivbarnet bör kunna förvärva adoptantens släktnamn. I fråga om arv efter adoptanten skall adoptivbarnet behandlas som om det var dennes barn i äktenskap (*art. 10*). Om adoptivbarnet har annat medborgarskap än adoptanten, skall det underlättas för barnet att förvärva dennes medborgarskap. Adoption får inte medföra förlust av medborgarskap annat än då den som adopteras har eller förvärvar annat medborgarskap (*art. 11*).

Det är inte tillåtet att genom lag begränsa det antal barn som får adopteras av samma person. Inte heller får rätten att adoptera barn inskränkas i fråga om den som har eller skulle kunna få barn i äktenskap. Om adoption skulle förbättra ett barns rättsliga ställning får det inte uppställas hinder mot adoption av eget barn utom äktenskap (*art. 12*).

Hävning av adoptivförhållande får så länge barnet är underårigt företas bara av judiciell eller administrativ myndighet. Det skall föreligga särskilda skäl för åtgärden, och vidare krävs att det är i lag medgivet att häva adoptivförhållande på sådana skäl (*art. 13*).

Åtgärder skall vidtas för att hindra varje otillbörlig vinning på grund av att barn lämnats till adoption (*art. 15*).

De icke obligatoriska bestämmelserna i avdelning III inleds med en föreskrift om att adoption inte får beviljas förrän barnet har varit i adoptantens vård under så lång tid att adoptionsmyndigheten kan bilda sig en rimlig uppfattning om det framtida förhållandet dem emellan (*art. 17*). Vidare föreskrivs att rådgivningsorgan i adoptionsfrågor skall främjas (*art. 18*) och att orientering i sådana frågor skall ingå i undervisningen för socialtjänstemän (*art. 19*).

Denna avdelning innehåller också vissa sekretessbestämmelser (*art. 20*). Adoption skall kunna genomföras utan att adoptantens identitet avslöjas för barnets familj. Adoptionsförfarandet skall kunna äga rum inom stängda dörrar. Adoptant och adoptivbarn skall kunna få utdrag ur allmänna register, som ger upplysning om tid och plats för barnets födelse men inte anger

adoptivförhållandet eller de naturliga föräldrarnas identitet. Allmänna handlingar skall förvaras eller deras innehåll i vart fall återges på sådant sätt att upplysningar om sistnämnda förhållanden inte blir kända för andra än dem som har ett berättigat intresse av att få del av dem.

Enligt slutbestämmelserna i avdelning IV är konventionen öppen för undertecknande av Europarådets medlemsstater. Som nämnts inledningsvis skall den ratificeras eller godkännas. För signatarstat, som ratificerar eller godkänner konventionen sedan den har trätt i kraft, blir konventionen tillämplig tre månader efter det att ratifikations- eller godkännandeinstrument har deponerats hos Europarådets generalsekreterare (*art. 21*). Enligt *art. 22* kan stat, som inte är medlem i Europarådet, inbjudas att ansluta sig till konventionen, sedan den har trätt i kraft. Av övriga slutbestämmelser kan här nämnas, att konventionen gäller utan tidsbegränsning men att konventionsstat äger säga upp konventionen hos Europarådets generalsekreterare (*art. 27*).

Konventionen behandlar inte frågor om tillämplig lag vid internationella adoptioner. Sådana frågor regleras i en Haagkonvention den 15 november 1965 om behörig myndighet, tillämplig lag och erkännande av beslut rörande adoption. Denna konvention har ännu inte trätt i kraft. Den har hittills inte ratificerats av något av de nordiska länderna.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, följande.

Den nu förevarande europarådskonventionen upptar en rad bestämmelser till ledning för innehållet i konventionsstaternas interna adoptionslagstiftning. Dessa stämmer i allt väsentligt väl överens med gällande svensk rätt. I likhet med denna kan konventionen sägas bygga på grundtanken, att det är barnets intressen som i första hand skall tas tillvara. Denna grundtanke kommer till uttryck i bl. a. regler som garanterar, att adoption kommer till stånd bara då detta är förenligt med barnets bästa, och som tillförsäkrar adoptivbarnet samma ställning i förhållande till adoptanten som ett barn i äktenskap. Eftersom konventionens bestämmelser tillgodoser de anspråk som enligt rättsuppfattningen i vårt land bör ställas på en adoptionslag, finns det från svensk synpunkt anledning att verka för att den vinner så vidsträckt anslutning som möjligt.

Konventionen främjar tillkomsten av enhetliga adoptionsregler i skilda stater. Därigenom underlättas adoptioner som har internationell anknytning. Utsikterna för att ett beslut om adoption som meddelas i ett land skall godkännas i ett annat blir därmed större. Också detta talar till förmån för en svensk anslutning till konventionen.

Vissa frågor rörande internationella adoptioner behandlas i en i Haag år

1965 upprättad konvention om behörig myndighet, tillämplig lag och erkännande av beslut rörande adoption. I denna uppställs ett antal villkor för att en adoption, som har beslutats i en stat och som har anknytning även till annan stat, skall godkännas utomlands. Frågan om svensk anslutning till haagkonventionen torde få tas upp sedan utredningen om internationell adoptionsrätt har slutfört sitt arbete. Som utredningen påpekat i sitt remissyttrande kan europarådskonventionen ses som ett värdefullt komplement till haagkonventionen. Ingendera av konventionerna gör den andra överflödigt.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört anser jag i likhet med remissinstanserna, att Sverige bör ansluta sig till europarådskonventionen. Företrädare för de danska och norska justitieministerierna har, som jag inledningsvis har antytt, gett uttryck åt motsvarande bedömning för sina länders vidkommande.

Konventionens centrala innehåll utgörs av ett stort antal regler, benämnda grundläggande bestämmelser, om förutsättningarna för adoption och om adoptionens rättsverkningar m. m. Dessa är obligatoriska i den meningen att konventionsstat förbinder sig att se till att dess lagstiftning stämmer överens med dem. Konventionen medger dock konventionsstat att avge högst två reservationer i fråga om dessa regler, varvid varje reservation får avse högst en bestämmelse. I en särskild avdelning av konventionen finns vidare vissa tilläggsbestämmelser, som konventionsstat åtar sig att överväga men som den inte är skyldig att följa.

En genomgång av de obligatoriska reglerna i konventionen visar att de stämmer väl överens med gällande svensk rätt. Somliga saknar visserligen uttrycklig motsvarighet i svensk lag, men de iaktas i praxis och anses följa av gällande bestämmelser. Detta är sålunda fallet med föreskrifterna i art. 8 om att adoptionsmyndigheten skall fästa vikt vid att barnet genom adoptionen får ett stabilt och harmoniskt hem och om att åldersskillnaden mellan adoptanten och adoptivbarnet inte bör vara mindre än normal åldersskillnad mellan föräldrar och barn. Någon motsvarighet till de utförliga anvisningarna i art. 9 punkt 2 om vad utredningen i ett adoptionsärende skall omfatta finns inte hos oss. Föreskrifterna torde emellertid iaktas i praxis, och någon lagändring torde därför inte behövas för att konventionen skall kunna antas. Däremot kan det vara anledning att bringa innehållet på denna och vissa andra punkter till barnavårdsnämndernas kännedom, lämpligen genom anvisningar från socialstyrelsen. Det i art. 9 punkt 3 uppställda kravet, att den som gör utredning i adoptionsärende skall ha särskilt angiven kompetens på området, torde i allmänhet vara uppfyllt hos oss. Bestämmelsen är f. ö. inte ovillkorlig och kräver sålunda inte någon särskild åtgärd.

Jag kan ansluta mig till utredningens bedömning, att bestämmelserna i art. 10 om adoptionens rättsverkningar inte reglerar eventuella rättigheter och skyldigheter mellan adoptant eller adoptivbarn och tredje man, t. ex.

staten. De arvsrättsliga bestämmelserna i art. 10 punkt 5 är inte helt förenliga med vad som hos oss gäller för sådana fall då adoption har beviljats innan 1958 års lagändringar trädde i kraft och särskild förklaring inte har meddelats att de nya reglerna skall tillämpas. Som utredningen har anfört kan emellertid konventionen inte antas gälla äldre rättsförhållanden eller påverka utformningen av övergångsbestämmelser som rör dem. Reglerna i art. 11 om adoptionens betydelse för medborgarskapet tillgodoses av den praxis som har utbildats vid Kungl. Maj:ts tillämpning av medborgarskapslagens regler om naturalisation. Jag anser vidare i likhet med utredningen, att bestämmelserna i art. 13 om hävande av adoptivförhållande inte påkallar några ändringar i svensk lag.

På en punkt ifrågasätter samtliga remissinstanser om inte konventionen kräver en ändring i gällande svensk rätt. Det gäller art. 5 punkt 4. Enligt denna får moders samtycke till adoption godtas bara om det har lämnats sedan viss tid förflutit efter barnets födelse. Denna tid kan vara fastställd i lag och får då inte understiga sex veckor. Finns ingen sådan lagbestämmelse, skall adoptionsmyndigheten se till att samtycket har lämnats först när modern har kunnat återhämta sig tillräckligt efter nedkomsten. Svensk lag saknar motsvarighet till konventionen på denna punkt. Remissinstanserna är ense om att konventionsbestämmelsen ger uttryck åt en riktig princip, men de har framfört olika uppfattningar rörande frågan, i vilken utsträckning den motsvarar praxis i Sverige.

Det är enligt min mening uppenbart att beslut i en så viktig fråga som samtycke till adoption bör fattas först efter moget övervägande. Redan på grund därav finns det skäl att dröja med det definitiva beslutet till dess någon tid har förflutit från barnets födelse. Härtill kommer emellertid att moderns hälsotillstånd och sinnesstämning omedelbart efter nedkomsten kan vara påverkade av de påfrestningar havandeskapet och barnsörden har inneburit, så att hon är benägen att förstora de svårigheter och problem av olika slag som möter om hon själv försöker ta hand om sitt barn. Detta kan leda till att hon gör ett adoptionsmedgivande som hon senare bedömer som överilat och inte vill stå fast vid. Att sådana situationer undviks ligger inte bara i moderns utan också i barnets och adoptantens intresse. Från deras synpunkt är det nämligen angeläget att modern inte ångrar sig och tar tillbaka sitt samtycke efter det att barnet har placerats i adoptantens hem men innan adoption har beviljats. Jag ansluter mig därför till den princip som har kommit till uttryck i konventionen. Det kan visserligen med visst fog göras gällande att den allmänna plikt att pröva adoptionens lämplighet som FB ålägger domstolen innefattar skyldighet att beakta dessa synpunkter. Jag anser det dock i likhet med remissinstanserna lämpligt att en uttrycklig bestämmelse i ämnet införs i FB.

Bestämmelsen bör som utredningen förordat tas in i 4 kap. 5 § och innehålla, att moderns samtycke till adoption skall ha lämnats sedan hon har

hunnit återhämta sig tillräckligt efter nedkomsten. Att i lag fastställa någon bestämd tid som skall ha förflutit innan samtycket får lämnas synes inte lämpligt. Frågan får bedömas från fall till fall och avgörande bör vara, om modern är så återställd i fysiskt och psykiskt avseende att hon är i stånd att fatta ett väl överlagt beslut i saken. Bedömningen får i första hand ankomma på den som gör utredningen i ärendet. Domstolen torde i regel kunna begränsa sin prövning till att undersöka hur lång tid som har förflutit mellan barnets födelse och samtycket. Denna tid synes i allmänhet inte böra understiga den i konventionen angivna tiden om sex veckor. I normala fall torde den emellertid inte heller behöva vara nämnvärt längre. Som socialstyrelsen har framhållit ligger det i allmänhet i barnets intresse att ett beslut om adoption inte fördröjs onödigt lång tid. Har samtycket lämnats tidigare än lagen medger, kan detta rättas till genom att modern i efterhand, exempelvis i samband med utredningen i ärendet, bekräftar att hon vidhåller sitt samtycke.

Ett par remissinstanser har också stannat vid en annan fråga som rör samtycke till adoption. Det gäller frågan, om inblancosamtycke av det slag som brukar förekomma hos oss kan anses tillåtet. Det är sålunda vanligt att föräldrar medger att barnet adopteras av person som vederbörande barnavårdsnämnd kan komma att utse. Av bestämmelsen i art. 20 punkt 1 om att adoptantens identitet skall kunna hållas hemlig för barnets föräldrar framgår, att adoption enligt konventionen förutsätts kunna ske utan att föräldrarna vet vem adoptanten är. I likhet med utredningen kan jag inte finna att konventionstexten lägger hinder i vägen för inblancosamtycken av det slag som brukas i vårt land. Denna ordning synes därför kunna tillämpas även i fortsättningen utan hinder av konventionen.

Jag delar socialstyrelsens åsikt, att styrelsen lämpligen bör utses till sådant organ som annan konventionsstat kan vända sig till med begäran om upplysningar i adoptionsärenden enligt art. 14. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter härom sedan konventionen har ratificerats.

Vad härefter angår de icke obligatoriska bestämmelserna i avdelning III av konventionen får regeln i art. 17 om att viss prövotid skall iaktas innan adoption beviljas anses överensstämma med svensk praxis. Bestämmelsen i art. 18 om institutioner, till vilka allmänheten kan vända sig för råd och hjälp i adoptionsfrågor, torde vara tillgodosedd genom den verksamhet som bedrivs av olika barnavårdsorgan, i första hand barnavårdsnämnderna, och sådan undervisning i adoptionsfrågor som föreskrivs i art. 19 ingår i socio-nomutbildningen. Föreskriften i art. 20 punkt 2 om handläggning av adoptionsärenden inom stängda dörrar har sin motsvarighet i 20 kap. 38 § FB.

Art. 20 innehåller vidare i punkterna 1 och 4 vissa sekretessbestämmelser. Dessa stämmer inte helt överens med den i vårt land gällande principen om offentlighet i domstolsförfarandet. Och när det gäller möjligheten att ur

folkbokföringen få uppgifter om de förhållanden som åsyftas torde t. ex. barnets biologiska föräldrar ej vara förhindrade att få del av uppgifter rörande adoptionen. Tillräckliga skäl att nu ändra de svenska reglerna på detta område finns enligt min mening inte. Konventionen hindrar inte att anslutning sker trots den oöverensstämmelse som sålunda föreligger (jfr art. 2 andra punkten).

Enligt art. 20 punkt 3 skall adoptant och adoptivbarn kunna ur allmänna register få utdrag med uppgift om tid och plats för adoptivbarnets födelse men utan upplysning om adoptivförhållandet eller de naturliga föräldrarnas identitet. Regeln torde syfta på utdrag, som upptar adoptanterna såsom barnets föräldrar. Några uttryckliga bestämmelser härom finns inte hos oss. Enligt min mening talar emellertid goda skäl för att det bör vara möjligt att få ett bevis av åsyftat innehåll. I allmänhet torde nämligen uppgift om adoptivförhållandet sakna betydelse för det ändamål beviset skall användas till. Ibland kan dock en sådan uppgift vara av betydelse, exempelvis i vissa familjerättsliga sammanhang. I sådana fall måste naturligtvis upplysning om adoptivförhållandet lämnas i beviset. Frågan synes mig böra tas upp till närmare övervägande av centrala folkbokförings- och uppborrdsnämnden, som är behörig att utfärda anvisningar beträffande folkbokföringen.

Sammanfattningsvis anser jag sålunda, att Sverige bör ratificera konventionen utan reservation och att i samband därmed ett tillägg rörande tidpunkten för moders samtycke till adoption av hennes barn bör göras till FB:s bestämmelser om samtycke till adoption. Vid det inledningsvis nämnda nordiska justitieministermötet förutsattes att den svenska ratifikation skulle ske den 1 juli 1968. Det synes lämpligt att lagändringen träder i kraft samma dag. Särskilda övergångsbestämmelser till denna torde inte behövas, utan den nya regeln bör vara tillämplig på alla fall där slutligt beslut om adoption ännu inte har meddelats vid lagändringens ikraftträdande.

Lagrådet

Lagrådet lämnade lagförslaget utan erinran.

Utskottet

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner en inom Europarådet avslutad europeisk konvention om adoption av barn. Vidare föreslås att i 4 kap. 5 § föräldrabalken införes en av konventionen påkallad bestämmelse om att moderns samtycke till adoption skall ha lämnats sedan hon hunnit tillräckligt återhämta sig efter nedkomsten.

Konventionen överensstämmer i allt väsentligt väl med gällande svensk rätt och kan i likhet med denna sägas bygga på grundtanken, att det är barnets intressen som i första hand skall tillvaratas. Utskottet vill därför tillstyrka att konventionen godkännes.

Utskottet vill likaledes tillstyrka att nämnda bestämmelse rörande moderns samtycke införes. I likhet med departementschefen anser utskottet att det i första hand bör ankomma på den, som gör utredningen i ärendet, att bedöma om modern är så återställd i fysiskt och psykiskt avseende att hon är i stånd att fatta ett väl överlagt beslut i saken. Rörande domstolens prövning har departementschefen uttalat att denna i regel torde kunna begränsas till en undersökning av hur lång tid som förflutit mellan barnets födelse och samtycket. Tiden synes enligt departementschefen i allmänhet inte böra understiga i konventionen angivna sex veckor. Utskottet anser för sin del att domstolen för bedömningen av om modern hunnit återhämta sig tillräckligt innan hon givit samtycket bör ha tillgång till yttrande i frågan av den som gjort utredningen i ärendet.

Utskottet hemställer,

att förevarande proposition, nr 114, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 7 maj 1968

På första lagutskottets vägnar:

ERIK SVEDBERG

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s)*, herrar Arvidsson (h), Ernulf (fp), Svanström (cp), fru Lindström (s), herrar Schött (h) och Larfors (s)*;

från andra kammaren: herr Ekström i Björkvik (s), fru Löfqvist (s), fröken Bergegren (s)*, herrar Gustafsson i Borås (fp), Keijer (fp), Martinsson (s)*, Dockered (cp)* och Oskarson (h).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.